

PASQUINS

DE CULTURA CRISTIANA I ROMANA

VIII.- El Tàrtar: un càstig... ben cru !

Des del segle XIII, a les esglésies de Mallorca i l'Alguer, durant la Missa del Gall es canta el Cant de la Sibil·la, que va ser declarat per la UNESCO Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat (2010). Es canta en català, volem dir. Perquè en llatí els feligresos ja l'escoltaven arreu dels pobles de parla catalana i occitana des dels tombants del primer mil·lenni.

Les sibil·les eren aquelles ancianes a qui els antics atribuïen el do de la profecia. La més famosa era la de Cumes, que Virgili canta al llibre VI de l'Eneida. La nostra protagonista, però, és una altra, sovint confosa amb la que hem esmentat. Es tracta de la sibil·la Eritrea, present en moltes representacions d'iconografia cristiana. Miquel Àngel, per exemple, la va incorporar al grup de cinc sibil·les que figuren a la Capella Sixtina juntament amb els Profetes.

El Cant de la Sibil·la: quina profecia! Sant Agustí el va incloure dins de la seva obra *La Ciutat de Déu* (segle V d.C.). El text, però, és més antic. De fet, ell només va traduir al llatí uns versos que Eusebi, bisbe de Cesarea, havia escrit en grec, un segle abans. Ens parlen del Judici final i acaben d'una manera paorosa:

[...] Tartareumque chaos monstrabit terra dehiscens.

Et coram hic Domino reges sistentur ad unum.

Recidet e caelis ignisque et sulphuris amnis.

Obrint-se, la Terra ens mostrarà el caos del Tàrtar./ Aleshores fins l'últim rei hi serà exposat pel Senyor. / Dels cels tornaran a vessar rius de foc i de sofre.

Així doncs, un altre terme de la cultura grecolatina per referir-se a l'infern dels cristians. El Tàrtar era el nom amb què els antics pagans designaven el lloc on Zeus va empresonar els titans vençuts. Es trobava a les profunditats de la Terra i per això va acabar confonent-se amb l'Hades, primer, i amb l'infern monoteista, uns segles més tard.